

Aan de kant!

Tekst Bart de Coo en foto's Richard de Bruijn

In het decembernummer van 2013 bracht *Bijenhouden* een themanummer over drachtverbetering. In het openingsartikel stonden we uitvoerig stil bij de initiatieven van Jaap Molenaar (Bijensterichting), Eric van Oijen (Food4bees), Geert van Poelgeest (Haags Milieu-centrum), Lotty van den Bosch (NBV-afdeling Arnhem/Velp) en Dirk Dekker (Stichting Beelease). Dit soort initiatieven zijn in de tussentijd alleen maar talrijker en grootschaliger geworden. Een nieuwe ster aan dit firmament is Deborah Post uit Schipluiden die met haar bedrijf Honey Highway nogal voor het voetlicht treedt.

Deborah ontvangt ons op het landgoed Op Hodenpijl, dat aangekocht, gerenoveerd en ingericht werd door haar ouders, die er een

paradijsje van maakten. Met een schitterende eet- en drinkgelegenheid onder een al even schitterende aangebouwde serre, met een moestuin voor de onbespoten groente en allerlei boerderijdieren, waaronder een tweehonderd kilo zwaar Bentheimer varken. Het opvallendste bouwwerk op het terrein is een voormalige waterstaatskerk die schuilgaat achter reusachtige paardenkastanjes. Kosten noch moeite werden gespaard om de kerk in oude luister te herstellen. Wat Deborahs ouders dreef is lastig in een paar zinnen te vatten. Kernwoorden: liefde en milieu.

Wat ging vooraf aan de Honey Highway?

'Het begon in 2011, met mijn 'bijendiners'. Ik had het boek *De bijen* van Rudolf Steiner gelezen. Het fascineerde me tot de laatste bladzijde. Deze man beschreef precies wat er nu aan de hand is. Ik wilde iets doen. Mijn ouders hebben dit restaurant, deze moestuinen en de kerk. Ik dacht, ik nodig mensen uit, ik nodig sprekers uit, daarna geef ik ze een rondleiding

langs de bijen en langs de moestuinen en daarna zien de mensen de groenten op hun bord liggen en dan wijs ik ze erop dat daar bijen voor nodig zijn. En dan vraag ik ze, eh, by the way, wat gaat u nu zelf doen? De een ging biologisch eten kopen, de ander ging de randen van de golfbaan inzaaien, de volgende ging zijn kinderen een spreekbeurt laten geven en de volgende werd lid van een imkerclub. Ik kreeg gaandeweg steeds grotere ambities.'

Had je naast Steiner andere inspiratiebronnen?

'Ik kwam al vrij snel op het boek *De bonte berm* van professor Zonderwijk (1979). Zie voor een goede introductie op dit boek: Arie Koster, *Bijenhouden*, december 2013, p. 22-23. Ik probeerde hier de boeren zo ver te krijgen om bloeiende bermen te creëren. Zo ontdekte ik dat dijken, taluds en bermen uitermate geschikt zijn voor de groei en bloei van bloemen. Ze zijn bijvoorbeeld schraal. Daarnaast las ik het bijengezondheidsprogramma, dat vier oorzaken voor de

bijensterfte aanwees, waar de afnemende dracht er een van was. Ik dacht, aan die afnemende dracht moet ik iets kunnen doen.'

Hoe ging je van start?

'Iedereen hier was tegen het doortrekken van de A4. Als dat dan toch gebeurt, dan zal ik er iets mee doen ook, dacht ik. Toen ben ik naar Rijkswaterstaat gegaan en naar de wegenbouwers, de Gemeente en de Provincie. Daar liep ik helemaal vast. Ik had een bodemonster genomen. De grond was een 'aannemerszootje'; daar zou geen bloem op groeien. Ik wilde ook het maaicontract veranderen, zodat er bijvoorbeeld pas in september gemaaid zou worden. Ik deed een biologisch-dynamische imkerscursus, omdat ik de problemen wilde begrijpen. Ik kende twee mensen uit de politiek en die maakten een afspraak voor me bij de Provincie. Ik had een lucifersdoosje dode bijen bij me en ik zei, dit is het probleem, dit wil ik doen. Zo heb ik het in 2015 voor elkaar gekregen. Iedereen was daar zeer positief over. De NOS en de

Telegraaf kwamen op bezoek. Vanaf dat moment ging het hard. Ik richt mij vooral op Rijkswaterstaat, Prorail en de Waterschappen.'

Dus je loopt nu niet meer vast?

'In dat zelfde jaar ben ik bij veel initiatieven in Nederland langsgesegaan. Toen heb ik veel geleerd. Ik ging langs bij Menno Reemer van het Kenniscentrum Insecten EIS in Leiden en bij het Bijenlint in Zutphen en ik liet me uitvoerig bijpraten door Eric Sessink van Food4bees.'

Wat dreef je? Bezorgdheid?

'Ja! Ik keek om me heen. Ik had ook mijn eerste bijenvolk en dat ging dood. Ik weet het niet zeker natuurlijk, maar ik denk dat er niks te halen viel hier. Toen moest ik echt huilen. Toen heb ik hier van alles ingezaaid en een stuk of honderd appelbomen geplant die ik mocht uitgraven bij een kennis in Brabant. Eind 2016 dacht ik, ik heb nu een paar bijen gered, misschien wil ik ze wel allemaal redden. Toen heb ik er een totaalconcept van gemaakt.'

Misverstanden

Het beeld is vaak: Ik koop een zakje bloemzaden, regel een stel schoolkinderen en ga een braakliggend stukje grond inzaaien. Dat overtuigt mij niet zo. 'Dat snap ik. Zonderwijk heeft uitgelegd hoe je het wél moet doen. Ik heb verschillende zakenpartners, onder wie een bodem- en zadenskundige. Ik wil blijvende paradijzen voor bijen creëren. Ik begin met bodemonderzoek. Vaak is de bodem bijvoorbeeld ongeschikt, doordat er jarenlang met veel te zwaar materieel is gewerkt en dan neem ik de klus niet aan. Ik doe het goed of ik doe het niet. De maaiafspraken wil ik eveneens vastleggen: het materieel waarmee gemaaid wordt, en het tijdstip. De bedoeling is dat het gewas zichzelf in stand houdt. Ook de zaden worden zeer zorgvuldig uitgekozen. Ze zijn afkomstig van planten die onder erbarmelijke omstandigheden hebben moeten overleven. Tijdens het werk staan we er met onze neus bovenop. Er kan bijvoorbeeld ook nog verkeerd gezaaid worden. Dat is in een notendop het Honey Highway-

Deborah Post bij haar honingbijen.

concept. Deze technische kant communiceer ik niet, omdat ik mensen enthousiast wil maken: het initiatief is aan de voorkant heel laagdrempelig.'

Je laat ook scholieren een beetje meewerken, toch?

'Ik wil het graag educatief maken, dus bij ieder zaaiproject doe ik het eerste stuk met scholieren, niet het hele project natuurlijk. Daar heb ik mijn handen vol aan, want ze moeten de juiste hoeveelheid zaad inzaaien op het juiste stukje grond op de juiste manier. Het moet wel menselijk zijn, zodat het indruk maakt en de leerlingen het goed doen. Mijn grootste uitdaging was 300 basisschoolkinderen 3000 vierkante meter laten inzaaien. Dat was echt een klus. Ik had een heel draaiboek gemaakt. Er is altijd wel een enthousiaste leerkracht die zijn leerlingen zo gek krijgt. En dan vraag ik altijd, wat leren jullie nou over boeren? 'Ja, lekker met de trekker door de berm scheuren!' Dat is hartstikke

ouderwets, zeg ik dan. Het is echt superhip om met hele kleine bloemetjes bezig te zijn. Ik heb ook gewerkt met vmbo'ers, mbo'ers en hbo'ers. Als ik dan na afloop vraag hoe het in de toekomst onderhouden moet worden, dan krijg ik de gewenste antwoorden: licht materieel, laat maaien, maaisel afvoeren en zulk soort dingen meer. Dat vind ik mooi. Jonge mensen zijn echt anders. Ik heb veel vertrouwen in ze.'

Is Honey Highway ook op andere manieren aangeslagen?

'Het is een professioneel bedrijf, maar uiteindelijk toch een burgerinitiatief. Mensen sturen me foto's van wat ze verricht hebben. Ik krijg ook vragen van burgers, particulieren, landeigenaren, ondernemers, die iets willen doen. Dan laat ik medewerkers vertellen hoe wij de zaken aanpakken. Ik begon uit bezorgdheid, maar ik word er intussen vrolijk van. Ik word

bijvoorbeeld heel erg gesteund door alle imkers die al tig jaar imkeren. Dat geeft mij energie om verder te gaan. Dit is gewoon één groot burgerinitiatief van Nederland, zo zie ik het. We hebben elkaar keihard nodig.'

Deborah Post met Bart de Coo in Schipluiden.

Beroemde schuur langs de A12, afslag Woerden.

BIJEN QUIZ

Op naar het najaar

- 1 Bij het inwinteren is het van belang dat de buitenste voederramen verzegeld zijn. Waarom?
 - a. Het voer in onverzegelde ramen heeft een te hoog waterpercentage en kan daardoor in de winter bevriezen.
 - b. Het voer in onverzegelde ramen kan sneller muizen aantrekken.
 - c. Voerramen die niet goed zijn verzegeld kunnen in de winter gaan schimmelen.
- 2 De darrenslacht vindt plaats aan het einde van het bijenseizoen. Tijdens de darrenslacht worden de darren door werksters dood gestoken. **Juist of onjuist?**
- 3 Waarom wordt geadviseerd om een **mierenzuurbehandeling** pas na de laatste honingogst te doen?
- 4 Heidehoning mag een hoger percentage vocht bevatten dan andere typen honing. **Juist of onjuist?**
- 5 De hoeveelheid suiker die de imker voor het inwinteren moet voeren hangt niet alleen af van de hoeveelheid honing die het bijenvolk op dat moment nog heeft, maar ook van de kwaliteit van deze honing. Noem twee kwaliteitsaspecten die honing minder geschikt maken als wintervoorraad.
- 6 Als de imker vlak voor het inwinteren twee volken wil verenigen met behulp van de krantenmethode, bestaat er een risico dat de twee oorspronkelijke volken twee wintertrossen vormen. Hoe kan de imker dit voorkomen?
- 7 Hoe komt het dat de levensverwachting van een winterbij hoger is dan die van een zomerbij?

